

Den danske punktskrift 2022

Hvad er nyt og hvad er ændret i forhold til den tidligere version fra 1993/2004?

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	2
2. Bemærkninger til enkelte foretagne grundlæggende systematiske greb	3
3. Forkortelser	4
3.1 Ophævelse af lille forkortelse.....	4
3.2 Tidligere vedtagne ordforkortelser	4
4. Ordforkortelser	5
A.....	5
B.....	5
D.....	5
E.....	5
F.....	6
G.....	6
H.....	6
I.....	6
K.....	6
L.....	7
M.....	7
N.....	7
O.....	7
P.....	8
S.....	8
T.....	8
V.....	8
W.....	8
Ø.....	9
5. Orddelsforkortelser	10
6. Særligt vedtagne forkortelser i faglitteratur	11
7. Hjælpetegn	12
8. Symboler indeholdende grafisk tegn	13
9. 8-punkt koden	15
10. Retningslinjer for formatering af punktskrift	16

1. Indledning

Den Danske Punktskrift 2022 er udarbejdet og færdiggjort i løbet af 2021 og 2022 og godkendt af det Danske Punktskriftnævn i sommeren 2022.

DDP 2022 er baseret på og for det meste en videreførelse, udbygning og modernisering af den hidtil gældende version af punktskriften som anvendes i Danmark, dog med en række præciseringer og tilføjelser.

DDP 2022 findes nu i digital form. Den kan derfor umiddelbart reproduceres og distribueres i ønskede medier og formater, i punktskrift på papir, til læsning via elektroniske medier som fx punktdisplay på et notatapparat eller i trykt form med en visuel gengivelse af punktmønstrene.

Der henvises i denne publikation til kapitler og afsnit i DDP 2022, hvor detaljer og en samlet gennemgang af systemet, både de regler, som er videreført fra 1993/2004 udgaven og ændringer og tilføjelser er gengivet systematisk.

DDP 2022 er ikke bare skrevet til lærere, pædagoger, og brugere, men også til andre ressourcepersoner, som kan drage fordel af publikationen. Den kan fremme forståelsen for baggrunden for og styrken ved dette vigtige redskab, som punktskrift er, idet denne kan forbedre de praktiske og kulturelle muligheder for synshandicappede personer i alle aldre.

Der indledes derfor med en række baggrundsoplysninger om punktskriftens fremkomst, fordele og muligheder, rationale bag forkortet punktskrift samt forskelle og parallelle egenskaber ved 6- og 8- punkt punktskrift. Punktskriftens omtale i internationale retlige dokumenter af menneskeretlig art som handicapkonventionen fremgår også af indledningen.

2. Bemærkninger til enkelte foretagne grundlæggende systematiske greb

Der er ændret i rækkefølgen af punkttegn fra nr. 51-63, dvs. de tegn, som ikke indgår i bogstaverne a-j med tilføjelse af prikkerne 3, 36, 6 samt bogstaverne sænket. (se herom kapitel 1). Denne ændring er dog kun af rent systematisk art.

Stort bogstav (Majuskler/versaler) følger nu den trykte tekst en-til-en således at udgangspunktet for et punkttegn er, at det repræsenterer et "lille" bogstav (minuskel), medmindre det med foranstillet punkt 6 angives som stort bogstav eller der med foranstillet punkterne 456 angives, at alle bogstaver i det pågældende ord skrives med store bogstaver. (se kapitel 7, afsnit 7.1 og 7.2).

De 29 bogstaver som det danske alfabet består af, er repræsenteret af de kendte, og dermed uændrede punktmønstre (jf. kapitel 3).

Enkelte andre bogstaver har en særlig fremtræden i punktskrift, men skrives da i forkortet tekst ved hjælp af et præfix foran selve det tegn, som repræsenterer bogstavet:

Præfixet kan være et opløsningstegn, punkt 56 ∷ ∷, eller et tegn for accent/fremmede bogstaver punkt 5 ∷ ∷.

I uforkortet tekst (fuldskrift) kan opløsningstegnet for de nedenfor nævnte fire tegn undlades, da punkttegnet her skal forstås i sin grundbetydning.

Se herom kapitel 7.3 og 7.5 og bilag 4.

Det drejer sig om:

Med foranstillet opløsningstegn, punkt 56:

ü ∷ ∷ (punkt 1256)

à ∷ ∷ (punkt 12356)

é ∷ ∷ (punkt 123456)

è ∷ ∷ (punkt 2346)

Med foranstillet tegn for fremmed bogstav, punkt 5:

ö ∷ ∷ (punkt: 5, 246)

ä ∷ ∷ (punkt: 5, 345)

3. Forkortelser

3.1 Ophævelse af lille forkortelse

DDP 2022 indeholder et forkortelsessystem, som er forskellig fra tidligere udgaver, idet den lille forkortelse er ophævet. Dette er vedtaget efter grundig drøftelse med Fddb og synspædagogiske professionelle.

3.2 Tidligere vedtagne ordforkortelser

En enkelt ordforkortelse er fjernet: Forkortelse for ordet "imidlertid" er ophævet. I har dog fået en ny betydning, se nedenfor.

Ordet "var" som i det hidtil eksisterende system var repræsenteret med punkt 3-6, er ændret og har dermed fået en ny repræsentation, punkt 3456.

4. Ordforkortelser

Der er indført 63 nye ordforkortelser. I 1993/2004 udgaven var der 146 ordforkortelser, som alle er bevaret (dog for et enkelt ords vedkommende ændret, se ovenfor). Nu er der vedtaget i alt 209 ordforkortelser (se kapitel 4).

De nye ordforkortelser indeholder enkelte verber og en række substantiver i disses forskellige bøjninger (ubestemt og bestemt ental, ubestemt og bestemt flertal) samt i genitiv (ejefald) med tilføjet s. Genitivformen er ikke angivet specifikt, da anvendelsen heraf gælder for alle former af substantivet.

Det drejer sig om følgende nye ordforkortelser som alle består af to eller flere tegn:

A

arbejde	⋮ ⋅ ⋮	(punkt: 1, 12, 1456)
arbejdede	⋮ ⋅ ⋮ ⋮	(punkt: 1, 12, 1456, 1456)
arbejder	⋮ ⋅ ⋮	(punkt: 1, 12, 23456)
arbejdet	⋮ ⋅ ⋮	(punkt: 1, 12, 2346)

B

betyde	⋮ ⋮ ⋮	(punkt: 12, 2345, 1456)
betyder	⋮ ⋮ ⋮	(punkt: 12, 2345, 23456)

D

Danmark	⋮ ⋅ ⋮ ⋮	(punkt: 6, 145, 1345, 13)
Danmarks	⋮ ⋅ ⋮ ⋮ ⋅	(punkt: 6, 145, 1345, 13, 234)
dansk	⋮ ⋅ ⋮	(punkt: 145, 123456)
danske	⋮ ⋮ ⋅	(punkt: 145, 123456, 15)

E

eftersom	⋮ ⋮ ⋅	(punkt: 1356, 234)
----------	-------	--------------------

F

faktisk	⋈⋈⋈⋈⋈	(punkt: 124, 13, 2345)
forbi	⋈⋈⋈⋈	(punkt: 124, 12)
fortælle	⋈⋈⋈⋈⋈	(punkt: 124, 1256)
fortæller	⋈⋈⋈⋈⋈⋈	(punkt: 124, 2345, 156)

G

gang	⋈⋈⋈⋈⋈	(punkt: 1245, 1245)
gange	⋈⋈⋈⋈⋈	(punkt: 1245, 12456)
gjorde	⋈⋈⋈⋈⋈	(punkt: 1245, 1456)

H

hele	⋈⋈⋈⋈⋈⋈	(punkt: 125, 123, 15)
heller	⋈⋈⋈⋈⋈⋈	(punkt: 125, 123, 1235)
hjælpe	⋈⋈⋈⋈⋈⋈	(punkt: 125, 1234, 15)
hjælper	⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈	(punkt: 125, 1234, 156)
hvilke	⋈⋈⋈⋈⋈⋈	(punkt: 2456, 13, 15)
hvilken	⋈⋈⋈⋈⋈⋈	(punkt: 2456, 13, 126)
hvilket	⋈⋈⋈⋈⋈⋈	(punkt: 2456, 13, 346)

I

Ingen	⋈⋈⋈⋈⋈	(punkt: 24, 126)
ingenting	⋈⋈⋈⋈⋈	(punkt: 24, 24)

K

kvinde	⋈⋈⋈⋈⋈⋈	(punkt: 13, 1236, 1456)
kvinden	⋈⋈⋈⋈⋈⋈	(punkt 13, 1236, 12346)
kvinder	⋈⋈⋈⋈⋈⋈	(punkt 13, 1236, 23456)
kvinderne	⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈	(punkt 13, 1236, 23456, 1246)

L

lang	⋮⋮ ⋮	(punkt: 123, 1245)
lange	⋮⋮ ⋮	(punkt: 123, 12456)
langt	⋮⋮ ⋮⋮	(punkt: 123, 1245, 2345)
lidt	⋮⋮ ⋮	(punkt: 123, 2345)

M

menneske	⋮⋮⋮⋮⋮	(punkt: 146, 123456, 15)
mennesker	⋮⋮⋮⋮⋮	(punkt: 146, 123456, 156)
menneskene	⋮⋮⋮⋮⋮⋮	(punkt 146, 123456, 15, 1246)
mennesket	⋮⋮⋮⋮⋮	(punkt: 146, 123456, 346)
mulighed	⋮⋮⋮ ⋮	(punkt: 134, 123, 125)
muligheden	⋮⋮⋮ ⋮⋮	(punkt: 134, 123, 125, 126)
muligheder	⋮⋮⋮ ⋮⋮	(punkt: 134, 123, 125, 156)
mulighederne	⋮⋮⋮ ⋮⋮⋮	(punkt: 134, 123, 125, 156, 1246)

N

naturlig	⋮⋮⋮⋮	(punkt: 1345, 2345, 123)
naturligt	⋮⋮⋮⋮ ⋮	(punkt: 1345, 2345, 123, 2345)
nogensinde	⋮⋮⋮⋮	(punkt: 1345, 234 1456)
næste	⋮⋮⋮	(punkt: 1345, 1256)
næsten	⋮⋮⋮	(punkt: 1345, 126)

O

organisation	⋮⋮⋮⋮⋮	(punkt: 1346, 1245, 234)
organisationen	⋮⋮⋮⋮⋮	(punkt: 1346, 1245, 234, 126)
organisationer	⋮⋮⋮⋮⋮	(punkt: 1346, 1245, 234, 156)
organisationerne	⋮⋮⋮⋮⋮⋮	(punkt: 1346, 1245, 234, 156, 1246)

P

punktskrift	⋮⋮⋮⋮	(punkt: 1234, 1345, 123456)
problem	⋮⋮⋮	(punkt: 1234, 12)
problemet	⋮⋮⋮ ⋮	(punkt: 1234, 12, 346)
problemer	⋮⋮⋮ ⋮	(punkt: 1234, 12, 156)
problemerne	⋮⋮⋮ ⋮⋮	(punkt: 1234, 12, 156 1246)

S

samtidig	⋮⋮⋮⋮	(punkt: 234, 134, 2345)
spørgsmål	⋮⋮⋮⋮	(punkt: 234, 1234, 134)
spørgsmålet sk	⋮⋮⋮⋮ ⋮	(punkt: 234, 1234, 134, 346)
spørgsmålene	⋮⋮⋮⋮⋮	(punkt: 234, 1234, 134, 1246)
stadig	⋮⋮⋮	(punkt: 1356, 1245)

T

tidlig	⋮⋮⋮⋮	(punkt: 2345, 145, 123)
tidlige	⋮⋮⋮⋮⋮	(punkt: 2345, 145, 123, 12456)
tidligst	⋮⋮⋮⋮⋮	(punkt: 2345, 145, 123, 1356)
tidligere	⋮⋮⋮⋮⋮	(punkt: 2345, 145, 123 12356)
tilfælde	⋮⋮⋮	(punkt: 2345, 124)

V

vanskelig	⋮⋮⋮	(punkt: 1236, 123456)
vanskelige	⋮⋮⋮⋮	(punkt: 1236, 123456, 15)
vanskeligt	⋮⋮⋮⋮	(punkt: 1236, 123456, 2345)
vidste	⋮⋮⋮⋮	(punkt: 1236, 1356, 15)
virkelig	⋮⋮⋮⋮	(punkt: 1236, 1235, 13)

W

www	⋮⋮⋮⋮	(punkt: 2456, 2456, 2456)
-----	------	---------------------------

Ø

øjeblik

⋮:⋮:⋮:⋮

(punkt: 246, 245, 12)

5. Orddelsforkortelser

Der er indført 8 nye orddelsforkortelser. Tidligere var der 20 orddelsforkortelser (10 enkelttegn som orddelsforkortelser og 10 andre tilladte orddelsforkortelser). Der er således nu vedtaget 28 orddelsforkortelser (se kapitel 5, afsnit 5.1 og 5.2).

De nye orddelsforkortelser er følgende:

Dansk	⋮⋅⋮	(punkt: 145, 123456)
Gang	⋮⋮⋮	(punkt: 1245, 1245)
hjælpe	⋮⋅⋮⋅	(punkt: 125, 1234, 15)
kvinde	⋮⋅⋮⋅	(punkt: 13, 1236, 1456)
menneske	⋮⋅⋮⋅	(punkt: 146, 123456, 15)
organisation	⋮⋮⋮⋅	(punkt: 1346, 1245, 234)
problem	⋮⋮⋅	(punkt: 1234, 12)
virkelig	⋮⋮⋮⋅	(punkt: 1236, 1235, 13)

For orddelsforkortelser som består af mere end et tegn gælder den regel, at disse kun må anvendes i begyndelsen af ord.

6. Særligt vedtagne forkortelser i faglitteratur

Der kan under særlige betingelser anvendes specifikke ikke-vedtagne forkortelser i faglitteratur leveret fra producent af punktskrift (se kapitel 13).

7. Hjælpetegn

En række hjælpetegn repræsenteres med nye punktmønstre (se kapitel 7.)

Følgende hjælpetegn anvendes i DDP 2022:

(nyt) Tegn for stort bogstav	⠠ .	(punkt 6)
Tegn for en række store bogstaver	⠠ ⠠	(punkt 456)
(nyt) Opløsningstegn	⠠ :	(punkt 56)
(nyt) Tegn for fremhævelse af bogstaver eller tekst begynd og slut	⠠ ⠠	(punkt 46)
Tegn for fremmed bogstav / accenttegn	⠠ ·	(punkt 5)
Tegn for fremmedsprog i danske tekster begynd og slut	⠠ ··	(punkt: 5, 2)
Taltegn	⠠ ⠠	(punkt 3456)
Grafisk tegn	⠠ ⠠	(punkt 45)

8. Symboler indeholdende grafisk tegn

Indholdet i tillægget til DDP 1993 udgivet 2004 er indarbejdet i den aktuelle publikation, herunder anvendelse af et grafisk tegn ∷ ∙ (punkt 45).

Dette tegn er et såkaldt præfix, som løbende fra 1993 og frem er blevet anvendt ud fra udviklingen og anvendelse af en række tegn i den trykte tekst. Ved hjælp af det grafiske tegn ændres betydningen af punktmønstre (bogstaver og andre tegn i den danske punktskrift) og dermed giver tegnet en ny betydning.

Nedenstående liste er indrettet efter tegnenes forekomst i kapitel 2, hvor de 63 punkttegn er oplistet systematisk (se DDP 2022 afsnit 7.8).

Følgende tegn er defineret ved brug af præfixet grafisk tegn, punkt 45 (22 tegn):

(Bemærk: Samtlige vedtagne tegn med foranstillet grafisk tegn er gengivet her. En række af disse blev vedtaget og angivet i tillæg til den danske punktskrift 2004, og disse har således været gældende siden da. For at skabe en fuld oversigt, er alle tegn medtaget, og de tegn, som er vedtaget ved den nyeste revision (11 stk.), er markeret med (nyt).

snabel a: @	∷ ∙	(punkt: 45, 1)
copyright: ©	∷ ∙∙	(punkt: 45, 14)
(nyt) dollartegn: \$	∷ ∙∙∙	(punkt: 45, 145)
eurotegn: €	∷ ∙∙	(punkt: 45, 15)
pundtegn: £	∷ ∙∙	(punkt: 45, 123)
mindre end/spids parentes begynd: <	∷ ∙∙∙	(punkt: 45, 134)
Tuborgklamme slut/højre tuborg: }	∷ ∙∙∙	(punkt: 45, 135)
Registreret varemærke: ®	∷ ∙∙∙	(punkt: 45, 1235)
Større end Spids parentes slut: >	∷ ∙∙∙	(punkt: 45, 234)
(nyt) rodtegn	∷ ∙∙∙	(punkt 45, 146)
tuborgklamme begynd/venstre tuborg: {	∷ ∙∙∙	(punkt: 45, 246)
(nyt) Tilde: ~	∷ ∙∙	(punkt: 45, 23)

(nyt) divisionstegn: ÷	⋮ ∴	(Punkt: 45, 256)
(nyt) plustegn: +	⋮ ∵	(punkt 45, 235)
(nyt) Lighedstegn: =	⋮ ⋮	(punkt: 45, 2356)
(nyt) Multiplikationstegn/gangetegn: ×	⋮ ∙	(punkt: 45, 35)
(nyt) Gradtegn: °	⋮ ∴	(punkt: 45, 356)
omvendt skråstreg/backslash: \	⋮ ∙	(punkt: 45, 34)
(nyt) potenstegn	⋮ ∴	(punkt 45, 346)
taltegn/nummertegn/havelåge: #	⋮ ∴	(punkt: 45, 3456)
bullet: •	⋮ ∙	(punkt: 45, 3)
underscore / underline: _	⋮ ∴	(punkt: 45, 36)
(nyt) markering af emojis begynd og slut:	⋮ ∴	(punkt: 45, 45)
(nyt) vektor:	⋮ ∴	(punkt: 45, 56)

9. 8-punkt koden

8-punkt koden er indarbejdet i DDP 2022. Det kan rekvireres som et særskilt bilag til publikationen. Af redaktionsmæssige grunde er det undladt at inkludere denne 8-punkt tabel i DDP 2022, blandt andet fordi produktion på papir vil indebære produktionsmæssige udfordringer.

Der er skabt en maksimal parallelitet mellem 6 og 8 punkt hvad angår repræsentation af tegn. Det er således ønskeligt, at brugere af det ene system (6- eller 8- punkt koden) med lethed skal kunne læse, skrive og afkode det andet system.

10. Retningslinjer for formatering af punktskrift

Der er givet retningslinjer for formatering af punktskrift både i digital form (repræsenteret på punktdisplay) og på papir.

Disse retningslinjer angiver normer for følgende forhold:

- . Margen
- . Punktskriftpapirets tykkelse
- . Linjelængde
- . Ombrydning
- . Top- og bundmargen
- . Antal linjer pr. side
- . Sidenummer i punktskrift
- . Sidenummer i trykt tekst
- . Nye kapitler
- . Overskrifter på kapitler og hovedafsnit
- . Underafsnit
- . Nye afsnit i skønlitterære tekster
- . Noter
- . Indholdsfortegnelser
- . Stikordsregistre
- . Tabeller og opstillinger